

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
mob. tel. +370 600 38904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

Į 2026-03-16 Nr. 2D-776

DĖL NUOMONĖS DĖL *EX POST* VERTINIMO ATASKAITOS PROJEKTO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2441 galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo ataskaitos projektu¹ (toliau – ataskaitos projektas), teikiame nuomonę.

1. *Dėl ex post vertinimo proceso organizavimo tvarkos laikymosi*

1.1. Pažymėtina, kad atliekant pasirengimo atlikti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatyme Nr. XIV-2441² (toliau – Įstatymas) numatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas) procedūras, ne visi Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikoje³ (toliau – Metodika) nustatyti veiksmai buvo atlikti laiku. Pagal Metodikos 27 punktą už *ex post* vertinimą atsakingi asmenys turėjo būti paskirti ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos, t. y. iki 2025 m. birželio 30 d. Remiantis ataskaitos projekto priede pateikta informacija, atsakingi asmenys buvo paskirti 2025 m. liepos 22 d., t. y. apie mėnesį pavėluotai. Be to, *ex post* vertinimo plano projektas, kuris pagal Metodikos 34 punktą turėjo būti paskelbtas ne vėliau kaip likus 25 darbo dienoms iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos, buvo paskelbtas 2025 m. gruodžio 1 d.⁴, t. y. 5 darbo dienomis pavėluotai. Vis dėlto pažymėtina, kad, nepaisant pirmiau nurodytų terminų praleidimų, buvo išlaikytas Metodikos 35 punkte nustatytas ne trumpesnis kaip 15 darbo dienų terminas pastaboms ir pasiūlymams dėl *ex post* vertinimo plano projekto pateikti, pats *ex post* vertinimo planas buvo patvirtintas ir

¹ [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2441 galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo ataskaitos projekto.](#)

² [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2441.](#)

³ [Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gegužės 5 d. nutarimu Nr. 308 „Dėl Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikos ir ataskaitos formos patvirtinimo“.](#)

⁴ [Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2441 galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo plano patvirtinimo“ projektas.](#)

paskelbtas laiku, t. y. iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos⁵, o *ex post* vertinimo ataskaitos projektas paskelbtas likus pusantro mėnesio iki termino, iki kada *ex post* vertinimas turi būti atliktas, t. y. 2026 m. gegužės 1 d., taip paliekant pakankamai laiko *ex post* vertinimo ataskaitos projekto derinimo procedūroms. Taigi nurodyti terminų praleidimai, nors ir rodo nevisišką Metodikoje nustatytos procedūros laikymąsi, nagrinėjamu atveju nesutrukdė užtikrinti savalaikio *ex post* vertinimo plano patvirtinimo ir *ex post* vertinimo ataskaitos projekto paskelbimo.

1.2. Pažymėtina, kad pagal Metodikos 55 punktą *ex post* vertinimą atliekanti ministerija savo interneto svetainėje, Teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS), prireikus – ir kitomis pasirinktomis priemonėmis, skelbia *ex post* vertinimo plano projektą, *ex post* vertinimo planą ir *ex post* vertinimo ataskaitos projektą. Remiantis ataskaitos projektu priedu ir patikrinus viešai prieinamą informaciją, negalima patikrinti ir įsitikinti, ar šių Metodikos reikalavimų buvo laikytasi visa apimtimi, nes Žemės ūkio ministerijos interneto svetainėje viešai skelbiami *ex post* vertinimo ataskaitos projektas ir *ex post* vertinimo planas, tačiau nėra aišku, ar joje buvo skelbiamas ir *ex post* vertinimo plano projektas, taip pat ar minėti dokumentai buvo viešinami ir kitomis pasirinktomis priemonėmis. Atkreiptinas dėmesys, kad didesnė *ex post* vertinimo dokumentų sklaida padeda užtikrinti, jog kuo daugiau asmenų turėtų galimybę su jais susipažinti ir pateikti pastabas bei pasiūlymus, o tai galėtų prisidėti prie *ex post* vertinimo išsamumo, todėl ateityje siūlytina kuo aktyviau skelbti informaciją apie planuojamus atlikti ar atliekamus *ex post* vertinimus, t. y. ne tik TAIS ir *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos interneto svetainėje, bet ir kitomis visuomenės informavimo priemonėmis.

2. *Dėl duomenų analizės metodų taikymo, teikiamų duomenų patikimumo ir išvadų atitikties duomenų rodmenims*

2.1. Dėl *ex post* vertinimo klausimų pažymėtina, kad *ex post* vertinimo plane jau buvo konstatuota, jog 2024–2025 m. I–III ketvirtyje nebuvo atliktas nė vienas pirkimas, taikant vertinamą nuostatą, todėl nuspręsta *ex post* vertinimo metu pagrindinį dėmesį skirti priežasčių ir praktinių kliūčių, trukdžiusių taikyti šį teisinį reguliavimą, analizei. Vis dėlto dalis *ex post* vertinimo plane suformuluotų klausimų liko orientuoti į faktinį teisinio reguliavimo poveikį teisinio reguliavimo sričiai, tiek jų konkurencingumui, jų išitraukimui į viešuosius pirkimus, perkančiosioms organizacijoms tiekiamų produktų kokybei ir kainai, viešųjų lėšų racialesniam panaudojimui ir kitiems rezultatams, į kuriuos, nesant realių pirkimų pagal vertinamą nuostatą, nebuvo galimybės atsakyti. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad *ex post* vertinimo klausimai turėjo būti labiau pritaikyti prie faktinės situacijos ir labiau orientuoti į išsamesnį teisinio reguliavimo netaikymo priežasčių nustatymą. *Ex post* vertinimo klausimus kiekvienu konkrečiu atveju tikslinga adaptuoti prie konkrečios faktinės situacijos bei formuluoti juos taip, kad jie padėtų nustatyti, kas lemia įstatymo veikimą ar neveikimą praktikoje.

2.2. Dėl pirminių duomenų rinkimo metodų pasirinkimo pažymėtina, kad pagal ataskaitos projekto ir jo priedo duomenis atliekant *ex post* vertinimą iš esmės buvo remtasi dviem apklausomis – perkančiųjų organizacijų bei tiekėjų, t. y. žemės ūkio veiklos subjektų (ūkininkų ir

⁵ [Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2025 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 3D-660 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 ir 71 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2441 galiojančio teisinio reguliavimo poveikio ex post vertinimo plano patvirtinimo“.](#)

žemės ūkio kooperatyvų), nors *ex post* vertinimo plane buvo numatyta taikyti platesnį metodų spektrą, t. y. atlikti interviu su perkančiosiomis organizacijomis, savivaldybių administracijų atstovais, Viešųjų pirkimų tarnyba ir tiekėjais. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo atveju buvo siekiama nustatyti priežastis, lėmusias vertinamo teisinio reguliavimo netaikymą praktikoje, manytina, kad papildomas kokybinių duomenų rinkimo metodų, pvz., interviu ar fokus grupių, taikymas galėjo padėti išsamiau atskleisti praktines kliūtis ir geriau atsakyti į klausimus, kodėl teisinis reguliavimas neveikė praktikoje. Todėl siūlytina aiškiau atskleisti, kodėl atliekant *ex post* vertinimą buvo pasirinkta remtis būtent apklausomis ir dėl kokių priežasčių nebuvo taikyti kiti *ex post* vertinimo plane numatyti duomenų rinkimo metodai.

2.3. Dėl duomenų patikimumo pažymėtina, kad duomenų bazė, kalbant apie tiekėjus, poveikio vertinimui yra ribota, nes ataskaitos projekto priede nurodyta, jog tiekėjų apklausoje dalyvavo tik 17 respondentų. Todėl siūlytina aiškiau atskleisti, ar tokia respondentų imtis laikytina pakankama pagrįstoms išvadoms daryti, ar apklausos rezultatai gali būti laikomi reprezentatyviais, taip pat kokią įtaką šios aplinkybės turi duomenų ir daromų išvadų patikimumui. Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Metodikos 3 priedo 3.1 papunkčiu, pasirinkus apklausos raštu metodą, būtina užtikrinti reprezentatyvumą, kuris reiškia, kad respondentai turi atitikti atstovaujamos visumos bruožus, o imtis turi būti pakankama. Jei tinkami respondentai yra sunkiai pasiekiami (neturi motyvacijos ar galimybių atsakyti į klausimus), geriau rinktis kitus duomenų rinkimo metodus.

2.4. Dėl išvadų atitikties duomenų rodmenims konstatuotina, kad turimų duomenų apimtyje daromos išvados iš esmės atitinka surinktus duomenis.

3. Dėl ataskaitos projekte ir jo priede teikiamos informacijos

3.1. Siūlytina patikslinti ataskaitos projekto 1 ir 6 punktus, taip pat ataskaitos projekto priede pateiktą informaciją tuo aspektu, kad teiginiai, jog galimybė supaprastintų pirkimų atvejais neskelbiamų derybų būdu įsigyti žemės ūkio ir maisto produktus iš trumposios maisto tiekimo grandinės atsirado tik priėmus Įstatymą, nėra tikslūs. Galimybė supaprastintų pirkimų atvejais neskelbiamų derybų būdu įsigyti maisto produktus iš trumposios maisto produktų tiekimo grandinės buvo numatyta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1669, kuris įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d. Įstatymu teisinis reguliavimas buvo patikslintas, įtvirtinant trumposios žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinės sąvoką. Taigi Įstatymu buvo ne nustatyta pati galimybė, bet patikslintas jos teisinis reguliavimas ir sudarytos aiškesnės prielaidos ją taikyti praktikoje.

3.2. Ataskaitos projekto 8 punkte, be kita ko, pateikiama informacija apie subjektus, dalyvavusius atliekant *ex post* vertinimą. Pažymėtina, kad subjektai, dalyvavę atliekant *ex post* vertinimą, ir subjektai, su kuriais buvo konsultuotasi, nėra tapačios grupės. Informacija apie subjektus, dalyvavusius atliekant *ex post* vertinimą, pateikiama ataskaitos projekto 5 punkte. Tuo tarpu ataskaitos projekto 8 punkte turėtų būti nurodyta informacija apie subjektus, su kuriais buvo konsultuotasi, t. y. su kokiomis suinteresuotomis grupėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, socialiniais ir ekonominiais partneriais, ekspertais ar konsultantais buvo konsultuotasi ir kokių konkretų indėlių jie suteikė atliekant *ex post* vertinimą (pvz., pateikė duomenis, vertinimus ar

ižvalgas). Atsižvelgiant į tai, siūlytina ataskaitos projekto 8 punktą tikslinti, atsisakant informacijos, kuri turėtų būti pateikiama ataskaitos projekto 5 punkte.

3.3. Siūlytina patikslinti ataskaitos projekto 9 punktą, kadangi paskutinis jo teiginys pagal turinį labiau sietinas su teisinio reguliavimo poveikio, o ne jo taikymo praktikoje vertinimu. Atsižvelgiant į ataskaitos projekto struktūrą, 9 punkte turėtų būti pateikiama informacija apie teisinio reguliavimo taikymą praktikoje, todėl šiame punkte tikslinga apsiriboti išvada, kad vertinamu laikotarpiu nagrinėjamas teisinis reguliavimas praktikoje nebuvo taikomas.

3.4. Ataskaitos projekto priede pateikti klausimai, susiję su administracine našta (1 ir 2 klausimai), kurie įtraukti į klausimų bloką, atskleidžiantį *ex post* vertinimo rezultatyvumo kriterijų, turėtų parodyti realią teisinio reguliavimo įgyvendinimo metu patirtą administracinę naštą. Taigi į šiuos klausimus pateikti atsakymai turėtų atskleisti administracinę naštą, kurią sukūrė pats vertinamas teisinis reguliavimas. Vis dėlto ataskaitos projekto priede pateikti atsakymai administracinę naštą nurodo kaip kliūtį dalyvauti pirkimuose, o ne kaip faktiškai pasireiškusias reguliavimo įgyvendinimo sąnaudas, todėl atsakymus siūlytina tikslinti.

Teisingumo ministrė

Rita Tamašunienė